

Mate Šimundić (Maribor)

SUFIKSALNI MORFEM *-UL/-ULO/-ULA* U SLAVENSKIM JEZICIMA

1. Naslovljeni se sufiksalni morfem nalazi u južnoslavenskim i zapadnoslavenskim jezicima. Njime se tvore opće imenice i osobna imena, iz kojih onda prelazi u prezimena. U pogledu njegova podrijetla ne vlada jednako mišljenje: hrvatski znanstvenici vjeruju u njegovo romansko podrijetlo, ostali ga ubrajaju među općeslavenske sufiksalne morfeme. Prema tome pitanje je ostalo otvoreno do naših dana.

2. U jezikoslovnoj se znanosti u Hrvata odavna neporecivo drži kako sufiksalni morfem *-ul/-ulo/-ula* potječe iz romanskih jezika. Najprije se tvrdilo kako je preuzet iz rumunjskoga, u novije je vrijeme domadarstvo prošireno na latinski i talijanski jezik.

Podrijetlom sufiksalnoga morfema *-ul/-ulo/-ula* prvi se pozabavio Tomo Maretić u studiji „O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba“, objavljenoj u 81. i 82. knjizi Rada JAZU 1886. godine. Izrijekom kaže:

„133. *ul, ulo, ula*

Toga nastavka nema ni u kojem još drugom slovenskom jeziku osim u bugarskom (bugarski: Bratul, Dragul, Živul, Marula itd. u Miklošičevoj raspravi o slovenskim imenima str. 221). Za to je *vjerojatno* (kurziv moj — M. Š.), da je taj nastavak prodro iz rumunjskog jezika“ (str. 127).

Kako stoji, pisac smatra da je *-ul* u rumunjskome nastavak, tj. sufiksalni morfem, međutim *-ul* je postpozitivni član u rumunjskome jeziku, ide uz imenice muškoga roda. Radi potpunosti valja napomenuti da se on još i sklanja, npr. NA. *pomul*, GD. *pomului*, V. *pomule*. Član *-ul* se piše skupa s imenicom i stoga naoko djeluje kao suf. morfem, naizgled se slaže s korijenskim morfemom kao naša osobna imena Antul, Dražnul, Dražul, Hranul, Krstul, Markul, Marul, Radul, Stanul, Vicul i dr. (Većina je njih povijesna i stvarno ih navodim zbog velike starine, mlađa ću predočiti kasnije.)

Maretić oprezno nabacuje mišljenje o podrijetlu suf. morfema *-ul/-ulo/-ula* iz rumunjskoga jezika, za nj je to samo *vjerojatno*, a daleko je od toga da

bi bio odrešitit, siguran u izrečeno. Osim gole tvrdnje nigdje nije naveo nikakvih podataka, dokaza kojima bi osnažio iznijeto mišljenje te je stoga *vjerojatno* moglo ostati tek *vjerojatnim*, dakle privremenim mišljenjem, mogućnošću. I nikada ga kasnije nije pokušao dokazivati, već naprotiv: napuštao ga je. Naime u svojoj Gramatici i stilistici hrvatskoga ili srpskoga književnoga jezika, Zagreb, 1899, u poglavlju Tvorbi riječi uza svaki sufiksalni morfem koji je ušao iz kojega god tuđega jezika pripomenuo je iz kojega je jezika dospio. U njoj su slijedeći suf. morfemi: *-adžija/-džija, -čija, -dar, -edžija/-džija, -džija, -idžija/-džija, -lija, -luk*. Poslije je u drugome izdanju 1931. dometnuo još ove tuđe morfeme: *-ancija, -ije, -ist/ista, -m/-ma/-mat, -tēt*. Uz *-ula* ne stoji nikakva primjedba o možebitnome njegovu stranome podrijetlu. U oba izdanja dolazi ovo:

„i) *-ula* imamo u: *gàgula* (neka ptica, bit će onomatopoetska riječ), *gromùla* (gromoradan čovjek), *pàpula* (ispor. djetinjsku riječ: papiti, tj. jesti)“, str. 345.

Njima se mogu još priključiti: janjula, jarula, žizula.

U spomenutoj se Gramatici i stilistici osobna imena nalaze u odjeljcima pod naslovom: *Imenice od dragosti (hipokoristici) i Složene imenice i pridjevi*, no nigdje nema imena na *-ul/-ulo/-ula*. Iz svega dakle proizilazi da se Maretić odrekao tvrdnje o rumunjskome izvoru dotičnoga sufiksalnog morfema. Ili datu činjenicu jednostavno nisu uočili drugi jezikoslovci ili je naprosto ne htjedoše priznati, ostalo je kasnije kao da se nije ništa dogodilo. Premda tvrdnja nije izrečena posve određeno, na način koji ne ostavlja prostora kolebljivosti, sumnji i, na kraju, drugačijim mišljenjima, Maretićev znanstveni ugled bijaše čvrstim jamcem da se ona nekritično prihvati i ostane do našega doba. I u jezikoslovnim se djelima i onima gdje se ovo pitanje uzgredno dotiče (povijesnim, etnografskim i sl.) redovito ponavlja Maretićevo mnijenje. Za potvrđan ću primjer navesti dva mlađega nadnevka:

„U o-deklinaciju spadaju i nadimci s rumunjskim formantom *-ul*, za-pravo *-ulo*: Čòndulo, Mìnculo, Mìšulo, Tùrulo, pa nadimci s talijanskim formantom *-lo*: Babèlo, Vijèlo“ (Blaž Jurišić, *Rječnik govora otoka Vrgade*, Zagreb, 1966, str. 97).

O sufiksalsnome morfemu *-ul* opširnije piše Petar Skok u Etimologijskome rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika. Iz njega ću prenijeti ono što mi izgleda najvažnijim:

„*-ul*, vrlo čest sufiks lat. podrijetla (lat. *ulus* > tal. *-olo*). Dodaje se kraćem hrvatskom hipokoristiku Frane — Franul, odatle prezime Franulić — Franolić (prema tal. *-olo*), Franulović, Krsto (od Christophor) — Krstulović, Kršul (1422) od Chrysogonos, upor. toponim Karšulova rupa (1646, Vrbnik 1401), Šišul nepoznatog podrijetla. Dodaje se hipokoristicima od slav. dvočlanih imena: Gradoje (od Gradislav) — Gradulь Šarbanovičь (1384); od Hranislav — Hranul . . . (. . .) Zasebno treba razmotriti *-ul* u vlaškim imenima starosrpskim kao Njegul (14. v., Vlah u Svetostefanskom hrisovulju), kod Račkog Negulus (1070), varira u obliku *-ula* Negula (12. v., Krk), odatle ikavski Nigulić (16. v., upor. na Braču Negoje, od Negoslav, Negovan), toponim Kucul (mjesto, Srbija, okrug smederevski, upor. Kucovlah = Cincarín),

Prvul (16. v., Srbija), prezime Prvulov, Prvulović (Srbija), toponim pridjev na -j Prvulj (zemljište, Smederevo), Stanulović (selo, Kopaonik) < Stanul, od Stanislav. (. . .) Kada se radi o starosrpskim vlaškim imenima na -ul, onda ne može biti riječi o lat. deminutivnom nastavku -ūlus, jer taj u rum. jeziku ne postoji (upor. u ostalom Singur < singulus), nego u rum. postpozitivnom članu kao ursul od urs < lat. ursus > Vladoje Ursul (1372), Bjeloje Ursulović (1376); Furtula od furtul „krada“. Čisto rum. je Šerbula od šerb (< lat. servus), Šerbolovac. Varijanta -ula nastala je od strum. -ulu, koje je shvaćeno kao naš akuzativ. Lat. -ulus m prema f -ula dolazi i rašireno -uculus. To se nalazi jednom u Dubrovniku: Anuhla f (15—16. v.). Usp. i Sekula, Jankula, Drakula“ (knj. III, str. 540—541).

Za Skoka je dakle suf. morfem -ul dvojna podrijetla: potječe iz latinskoga i rumunjskoga jezika. Iako nije obilježio prostorani doseg morfema -ul iz jednoga i drugog jezika, niti je označio njihovo razmeđe, iz navedenoga jasno proizilazi kako je na zapadnoj strani onaj iz latinskoga jezika, na istočnoj iz rumunjskoga. Tako se na određenu prostoru sastao ili ukrstio isti suf. morfem različita postanka.

Radi cijelosti valja dodati da B. Jurišić u spomenutom djelu stoji uz Maretića samo kada se radi o osobnim imenima, izvan njih, u svega jednome primjeru tvorbe općih imenica polazi drugim pravcem. U *Rječniku govora otoka Vrgade* na 106. str. stoji:

„ -ul (za deminut. iz tal?): ivula (trava „iva“)“

Pisac pretpostavlja kako je ovdje -ula iz talijanskoga jezika. No kako je ipak u pitanju pretpostavka i svega jedan potvrđen primjer, talijanski jezik kao domadar ne stoji na istoj ravni s latinskim i rumunjskim, stoga može gotovo ostati po strani. Glavni su latinski i rumunjski iz kojih je mogao dospjeti morfem -ul, odnosno iz kojih on i jest prema mišljenjima spomenutih pisaca.

3. a) Nakon izloženoga ostaje po redu odmjeriti iznesena mišljenja. Odgovara li Maretićeva tvrdnja da sufiksalnoga morfema -ul/-ulo/-ula „nema ni u kojemu još drugom slovenskom jeziku osim u bugarskom“? Budući da je Maretić jasan i određen, ovime naprosto začuđuje. Ostane li se zasada na osobnim imenima, opaziti je kako on nije posjedovao potpune podatke iz češke, poljske i slovačke antroponomastike. Da ih je imao pri ruci, sigurno bi bio oprezniji, a bio bi drugačiji i njegov opći sud o podrijetlu spornoga morfema. Tako je u češkome osobno žen. ime Děvula, u poljskome Czarnula, Dziewula, Kasiula, Śniegula, Wiestula. Ni češki ni poljski jezikoslovci navedena imena ne dovode ni u kakvu svezu s rumunjskim, latinskim ili bilo kojim drugim jezikom, nego suf. morfem -ula drže svojim, češkim i poljskim, odnosno slavenskim.

b) Siguran podatak za poljski jezik pruža Gramatyka historyczna języka polskiego, djelo istaknutih polonista Z. Klemensiewicz, T. Lerra-Splawińskiego i S. Urbanczyka, objavljeno u Varšavi 1955. U tvorbi riječi navedene su slijedeće imenice: babula, matula, tatulo. Dakako osim ovih poznati su i drugi primjeri. Pisci suf. morfem -ula/-ulo izvode od +ulj(a), dakle iz praslavenskoga. Tako je -ul(a) samo inačica usporednoga oblika -ulj(a) koji se nalazi u ostalim slavenskim jezicima.

c) Sufiksadni morfem *-ula* (gdje je *l* palataliziran) opstoji u slovačkomu jeziku, npr. u ženskim imenima: Anul'a, Danul'a, Emul'a, Evul'a, Katul'a i dr., također u općim imenicama: charul'a, machul'a, risul'a i dr.

Uz ovo treba reći da se *-ula* stapa s morfemom *-ka*, dakle *-ul'ka*. Njime se tvore žen. imena i opće imenice: Anul'ka, Katul'ka, Matul'ka i jednako krivul'ka, mamul'ka, pipul'ka i dr.

d) Uzgredice rečeno, u ruskome se ne susreće morfem *-ula* već *-ulja*; njime se tvore opće imenice i osobna imena. Također i u ukrajinskome.

4. U svima južnoslavenskim jezicima postoji sufiksadni morfem *-ul/-ulo/-ula*. Osim hrvatskih jezikoslovaca ni jedni drugi u njemu ne nalaze tuđe podrijetlo.

a) Jedan podatak iz slovenske antroponomastike zavređuje osobitu pozornost s obzirom na vrijeme kada je potvrđen, a donekle i mjesto s kojega potječe. U najpoznatije slovenske antroponomastičke spomenike svakako spada Čedadsko evanđelje (nazvano po gradu Čedadu, tal. Cividale). Od 8. do 11. stoljeća na rubovima njegovih stranica zapisano je nekoliko stotina osobnih imena hodočasnika iz Slovenije i manji broj iz ostalih južnoslavenskih zemalja i Panonije. Godine 1181. u njemu je upisan R A D U L iz Martezinsa, Slovenac. Ime je stvoreno s pomoću *-ul*, dakle R A D + U L. Eto se na krajnjemu sjeverozapadu južnoslavenskoga prostranstva veoma rano našlo ime nastalo morfemom *-ul*.

b) Svakako je najpotpunija tvorba riječi slovenskoga jezika opsežno djelo Antona Bajca *Besedotvorje slovenskega jezika*, objavljeno u Ljubljani 1950. i 1952 (u tri knjige). U prvoj knjizi na str. 36, u čl. 56. stoji:

„Nastavak *-ul(a)*, *-ulj(a)* < *-ulv*, *-ula*, *-ul'v*, *-ul'a*

Nastavak je veoma čest, a teško mu je odrediti prvotno značenje. Katkada označuje ženske osobe s pejorativnom primjesom: bogulja, blebetulja, čr-nulja. . .“

Veoma je često značenje u svezi sa životinjama ili biljkama: bekulja, češulja, kadulja, kobul, kobula. . .“

U slovenskome je jeziku svega jedna imenica što se tvori suf. morfemom *-ul/-ula*. To je: kobul, kobula. Njome se nazivaju biljke štitonoše. Budući da su u naslovu morfemi *-ul(a)*, *-ulj(a)* i da je spomenuta imenica među onima na *-ulj(a)*, znači kako ih Bajec smatra inačicama jednoga morfema. On, dalje, svugdje označuje imenice i sufiksadne morfeme tuđega podrijetla, no ovdje toga nema.

5. Osim osobnih imena na *-ul(e)/-ula* u makedonskome se jeziku suf. morfemom *-ule* tvori više umanjenica. Za primjer B. Koneski donosi: bratule, nosule, prstule (*Gramatika na makedonskiot jazik*, Skoplje, 1967, str. 290). Dati je morfem veoma plodan, služi poglavito za tvorbu rodbinskih i srodbinskih naziva, zatim predmeta, npr.: babule, bebule, dedule, detule, kajčule, mamule, nasule, tatule i dr.

6. U bugarskome su jeziku dosta brojna osobna imena što se tvore s pomoću *-ul/-ula*. Stefan Ilčev donosi 32 muška i 24 ženska oblika (v. *Rečnik na ličnite i familni imena na Bългарite*, Sofija 1968). Uzgred rečeno, većina

se tih imena nalazi u makedonskome jeziku, a još su zastupljenija u Srba, Crnogoraca i Hrvata. Međutim nije morfem *-ul/-ula* sveden samo na osobna imena biva i u općim imenicama: crvul, džurul, kačul, kračul, krivul, paškul. Jednako je složen s *-ka* (*-ul + -ka*), npr.: cigulka, gđdulka, svetulka, visulka. U djelu *Geschichte der bulgarischen Sprache* (Berlin und Leipzig, 1929), na str. 188 (odakle su prenijeti navedeni primjeri) Stefan Marinov suf. morfem *-ul/-ula* smatra *općeslavenskim* sufikslnim morfemom.

7. Pod pojmom općeslavenski sufikslni morfem razumije se njegovo praslavensko podrijetlo. A ono je izričito potvrđeno u najnovije vrijeme. Navodim *Słownik prasłowiański*, tom I., A — B, izdala Polska akademja nauk 1974, urednik Franciszek Sławski. Na 110. strani stoji:

„Suf *-ul^o, -ul^{ʼb}*

1. Pojavljuje se iznimno, npr. *krivul^b*: *krivul^{ʼb}* 'nešto krivo' npr. krivo drvo, zavijutak, zavoj rijeke, ceste < *kriv^{ʼb}* 'krivi'.

Češće se susreće u osobnim imenima ponajviše u sh. i bug. jeziku.

2. Ovi su formanti nastali na psl. tlu. Nadovezuju se na suf. *-al^o, -al^{ʼb}*, ie. *-ulo-*, lit. *-ulas*, *-ulyš*.“

Sufikslnu tvorbu starih hrvatskih ili srpskih imena (onih između XII i XIV st.) prikazala je I. M. Železnjak u djelu *Očerk serbohorvatskogo antropimičeskogo slovoobrazovanja*, Izdatel'stvo „Naukova dumka“, Kijev, 1969. Iako se Železnjakovoj opravdano može prigovoriti što nije iskoristila podosta podataka s hrvatske strane, njezin je rad na zavidnoj visini. Sufikslni morfem *-ul/-ula* prikazan je na str. 75—77. Uz ostalo tu stoji:

„Produktivnost ovoga sufiksa u razdoblju starijih srpskohrvatskih pisanih spomenika sasvim je beznačajna. Postojanje antroponima sa sufiksom *-ul* u ranopovijesnom razdoblju u jezicima dviju skupina (južnoj i zapadnoj) slavenskih jezika govori o općeslavenskom (razmak moj—M. Š.) karakteru date tvorbe.“

I dalje:

„Sufiks *-ula* proizlazi iz predslavenskoga perioda; u praslavenskom jeziku on je imao nekoliko funkcionalnih obilježja.“

Nakon ovoga ne može se dovesti u sumnju praslavensko podrijetlo sufikslnoga morfema *-ul/-ulo/-ula*.

8. U djelu *O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba* Maretić je nabrojio 66 osobnih imena i prezimena u kojih je suf. morfem *-ul/-ulo/-ula*, međutim njih je stvarno više bilo u doba dok je knjiga pisana, također i danas. Jamačno pisac ne bijaše prikupio sve podatke, ali su stanovita imena nastala kasnije, u našem stoljeću. Za potvrdu predočujem jedan dio onih kojih nije u Maretića. Muška imena: Bokula < Boko < Bože, Boškula < Boško, Mirkula < Mirko, Mišula < Miše, Pejula < Pejo < Pero, Pekula < Peko < Pero; ženska: Agnula < Agna < Agneza, Andula < Anda < Andonija, Astula < Asta, Boškula < Boška, Božula < Boža, Fanula < Fana, Ivula < Iva, Jakula < Jaka < Jakina, Merula < Mera < Merima, Verula < Vera < Veronika, Vjerula < Vjera i dr. Prezimena: Amulić, Antulin, Armenulić, Bakula, Čabrulić, Dropulić, Franulović, Gugulović, Ivulić, Markulin, Mašulović, Miškulin, Mrkulić, Mušulin, Pekulić, Pobulić, Tanculić, Viculin, Zekulić i dr.

Istovjetnost *-ul/-ula* s *-ulj/-ulja* posebno se očituje u prezimenima. Tako usporedno opstojе Amuljić, Dropuljić, Zekuljić i Amulić, Dropulić, Zekulić.

9. Unatoč jasnim dokazima da je *-ul/-ulo/-ula* općeslavenski i praslavenski sufiksalni morfem, potrebno se je još zadržati na Maretićevoj i Skokovoj tvrdnji o njegovu romanskome podrijetlu.

a) Navedeno je kako je u rumunjskome *-ul/-ula* postpozitivni član. S obzirom na to nije imao uvjeta nametnuti se u službi suf. morfema drugim jezicima jednakom mogućnosti i snagom kao pravi sufiksalni morfem. Ako je zaista shvaćen u morfemskome značenju, zašto je najrašireniji u tvorbi osobnih imena u bugarskome i hrvatskome ili srpskom jeziku? Što ga je vezalo za osobna imena?

Rumunjski jezik postaje književnim tek u 16. stoljeću, no dugo je trebalo čekati dok su na njemu napisana umjetnička i znanstvena djela trajnije vrijednosti. Rumunjska se država stvara u polovici 19. stoljeća; nikada prije ni kasnije Rumunji ne bijahu vojničkom, gospodarskom ili kulturnom silom da bi se tim načinom širio njihov utjecaj, a s njime dakako i jezik. A južnoslavenska su osobna imena na *-ul/-ula* potvrđena već u 11. stoljeću, dakle davno prije negoli je rumunjski jezik ušao među pismene jezike. Prema tome taj jezik nije posjedovao nikakvu unutrašnju ni vanjsku snagu kojom bi bio proširen preko svojih nacionalnih međa.

b) Potom ostaje razmotriti ulogu vlaško-rumunjskoga supstrata na Balkanskome poluotoku. Poznato je da su se vlaški pastirski nomadi poslavenili, izgubili se, jedino se održali u trima selima u Istri. O njihovoj nekadašnjoj nazočnosti svjedoče pokoji oronimi, horonimi i patronimi, izvan njih se tek malo može govoriti o vlaškorumunjskim ostacima u južnoslavenskim jezicima. Među imenima je gotovo jedini vlaško-rumunjski supstrat Sekula (secul — silan, surov). Upravo su vlaški nomadi, raštrkani po Balkanskome poluotoku, imali najviše stvarnih mogućnosti ostaviti za sobom jače tragove u osobnim imenima južnoslavenskih jezika, ali je to tek simbolično.

Skok u navedenom odlomku u toč. 2. donosi tobožnje vlaško ime Njegul, zabilježeno u Svetostefanskome hrisovulju u 14. stoljeću, zatim Negulus (11. st.), Negula (12. st.), Nigulić (16. st.) potvrđene u hrvatskome primorju. Nije moguće iz nacionalne pripadnosti nositelja bilo kojega imena izvoditi podrijetlo istoga imena. Dato je ime stvoreno od općeslavenskoga korijenskoga morfema *něg-* i suf. morfema *-ul*. *Něg-/-njeg-* dolazi kao samostalan ili u složenim imenima u većini slavenskih jezika (uspor. njega, njegovati). Ništa vjerojatnije od toga nego da je spomenuti Vlah uzeo osobno ime od svojih susjeda Srba.

Dakle, vlaško-rumunjski supstrat otpada kao domadar sufiksalnoga morfema *-ul/-ulo/-ula*.

10. Kako stoji s latinskim podrijetlom sufiksalnoga morfema *-ul/-ulo/-ula*? Došavši u domovinu, Hrvati su i Crnogorci zatekli više romanskih (latinskih) naseobina na jadranskoj obali; pretežito to bijahu varoši. Njihovo je pohrvaćivanje i pocrnogorčivanje trajalo nekoliko stoljeća. Naravski, njihovim je pretapanjem u Hrvate i Crnogorce iščeznuo i latinski jezik kojim su govorili. Ni u kojemu se slučaju nisu uspjeli nametnuti došljacima. Sigurno je kako u njihovu latinskome jeziku bijaše riječi na *-ulus*, no ništa ne svjedoči u prilog Skokovoj tvrdnji da su ga došljaci primili od Romana i potom preni-

jeli u unutrašnjost. Njemu se ovo činjaše potpuno istinitim, jer je namjerno ostao jedino na području latinskoga jezika, ne hotеći priznati postojanje hrvatskoga ili srpskoga, odnosno općeslavenskoga sufiksalnoga morfema *-ul/-ulo/-ula*. Kako ne bi bilo nesporazuma, predočit ću literaturu kojoj se Skok služio pri pisanju natuknice „ul“ u Etimologijskome rječniku. Ispod nje su navedena djela: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika JAZU* (Zagreb, 1881), G Elezović, *Rečnik kosovsko-metohijskog dijalekta* (Beograd, 1932, 1935), Weigand, *Bulgarisch-deutsch Wörterbuch* (Berlin und Leipzig, 1929), *Biblioteka Arhiva za arbanasku starinu, jezik i etimologiju*, Beograd, C. Jireček, *Die Romanen in den Städten Dalmatiens während des Mittelalters* (Wien, 1902—1904).

Nepotpunost je očita već i na prvi pogled: nije uporabljena niti jedna povijesna gramatika i etimologijski rječnik ni jednoga slavenskoga jezika. Među navedenima se jedino u Jirečekovu djelu govori određenije o suf. morfemu *-ul*. No u popisu strukovne literature u Etimologijskome rječniku nalazi se, na primjer, *Geschichte der bulgarischen Sprache* S. Mladenova, Maretićeva Gramatika i stilistika i još nekoliko djela iz područja etimologije pojedinih slavenskih jezika. Bilo pak da se radi o hotimičnu zatvaranju očiju pred činjenicama ili o pukoj površnosti, posljedice su iste: kriv zaključak. Kada se već latio obradbe sufikslnih morfema u Etimologijskome rječniku, morao je svaki prikazati na usporednoj slavenskoj osnovi.

Ako bi se prihvatila Skokova tvrdnja, javilo bi se pitanje: koje su još sufiksalne morfeme prihvatili Hrvati i Crnogorci, kasnije i drugi, od bivših Romana s naše jadranske obale? Nije poznato da su primili od njih ijedan drugi, pa bi tako *-ul* < *ulus* bio usamljenim, jedinim. Pritjecajem civilizacijskih riječi u novije vrijeme ušlo je s njima i nekoliko sufikslnih morfema iz latinskoga jezika ali su oni mrtvi i ne mogu se dovesti ni u kakvu svezu s jezikom bivših Romana. Puka je slučajnost što se u slavenskim jezicima i latinskome našao isti suf. morfem i jednako je slučajno da jedno vrijeme bijahu u susjedstvu na istočnoj obali Jadranskoga mora. (Usputno spomenuto, potpuno je isto slučajno što u mađarskome jeziku opstoji suf. morfem *-ul/-ül* za tvorbu priloga, npr. *angolul*, *horvatul*, *magyarul*, *nemetül*, tj. engleski, hrvatski, mađarski, njemački). Konačno nije ni logično da su Hrvati, Crnogorci i drugi južni Slaveni preuzeli u svoj jezik ono što je oduvijek bilo u njihovim jezicima. Petar Skok bijaše romanistom, ne slavistom, pa je opažao romanski utjecaj i videvao romanizme i tamo gdje ih uopće nije bilo. Zbog ovoga je dosta puta i nepotpun i netočan u tumačenju podrijetla pojedinih riječi i sufikslnih morfema u svojem Etimologijskome rječniku.

Istina je kako se u neposrednu dodiru, izmiješano, našao isti sufikslni morfem u južnoslavenskim i romanskim jezicima na Balkanskom poluotoku. U objema je skupinama živio vlastitim životom pa je njegovo življenje moglo biti uzajamno podržavano, što će reći da mogaše biti učestalijim na jednoj ili drugoj strani ili pak na objema. Prema tome moguće je govoriti o uzajamnome utjecaju u smislu učestalosti suf. morfema *-ul/-ulo/-ula* u južnoslavenskim i romanskim jezicima na našem prostranstvu. A ovo je sporedna značaja, gotovo nevažno kada se ima u vidu izvornost njegova u slavenskim i romanskim jezicima.

